

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 465/2018-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti M Management, s. r. o., Podjavorinskej 4, Bratislava, právne zastúpenej advokátskou kanceláriou ALMOND LEGAL s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Magdaléna Pelíšek Fischerová, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 31 Cb 63/2013 a jeho rozsudkom sp. zn. 31 Cb 63/2013 zo 6. marca 2017, ako aj postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cob 217/2017 a jeho rozsudkom sp. zn. 3 Cob 217/2017 z 21. marca 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti M Management, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. júla 2018 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti M Management, s. r. o. (ďalej len

„sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 31 Cb 63/2013 a jeho rozsudkom sp. zn. 31 Cb 63/2013 zo 6. marca 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ako aj postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cob 217/2017 a jeho rozsudkom sp. zn. 3 Cob 217/2017 z 21. marca 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“) sa návrhom na začatie konania doručeným okresnému súdu 1. marca 2013 a jeho neskoršou zmenou (ďalej len „žaloba“) domáhala proti sťažovateľke zaplata sumy 1 560 € s príslušenstvom (ďalej aj „pohľadávka“). Žalobkyňa svoju žalobu odôvodnila okrem iného najmä tým, že na základe ústne uzavretej zmluvy medzi ňou a sťažovateľkou (obidvoma ako podnikateľkami) od septembra 2010 do 12. novembra 2012 vykonávala pre sťažovateľku podľa jej potrieb a pokynov činnosť modelingovej agentky, teda tzv. bookerky, za vopred dohodnutú odmenu v sume 650 € mesačne. Žalobou uplatnená pohľadávka má predstavovať odmenu žalobkyne za činnosť bookerky za obdobie od septembra 2012 až do 12. novembra 2012 (ďalej aj „rozhodujúce obdobie“), ktorú sťažovateľka žalobkyňi nezaplatila. V právnej veci žaloby sa konanie viedlo na okresnom súde pod sp. zn. 31 Cb 63/2013.

3. Rozsudkom okresného súdu bolo žalobe v celom rozsahu vyhovie. Navyše bola sťažovateľke uložená povinnosť nahradiť žalobkyňi trovy tohto konania v plnej sume.

4. Sťažovateľka však podala proti rozsudku okresného súdu riadne a včas odvolanie – riadny opravný prostriedok, v ktorom naďalej zotrvala na svojom tvrdení, že žalobkyňa pre ňu v rozhodujúcom, ako ani tomuto predchádzajúcom období činnosť bookerky nevykonávala. Žalobkyňa navyše nepreukázala ani to, že by bola pre sťažovateľku v rozhodujúcom období vykonávala činnosť, na ktorú sa zaviazala (administratívne a pomocné kancelárske práce), v jej rozsahu. Sťažovateľka okrem iného namietala najmä to,

že okresný súd dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, a to aj preto, že nevykonala sťažovateľkou navrhnutý dôkaz (otvorenie listovej zásielky adresovanej žalobkyni sťažovateľkou, pozri ďalej), že nesprávne právne posúdil iný dôkaz (obsah e-mailovej správy sťažovateľky zaslanej žalobkyni 19. novembra 2012, pozri ďalej), nevysporiadal sa s podstatnými námietkami sťažovateľky a jeho rozsudok trpí tiež nedostatkom riadneho a presvedčivého odôvodnenia. Z uvedených dôvodov sťažovateľka žiadala, aby krajský súd rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie alebo aby tento zmenil a žalobu v celom rozsahu zamietol.

5. Napriek tomu bol na základe riadne a včas podaného odvolania sťažovateľky rozsudkom krajského súdu rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdený s tým, že žalobkyňa má voči sťažovateľke nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania. Podľa zistenia ústavného súdu rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 18. mája 2018.

6. Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

«... Okresný súd v odôvodnení rozsudku neuviedol, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia strán a ktoré skutočnosti mal za preukázané a najmä neodôvodnil, na základe akých skutočností priznal žalobkyni nárok v celom, ňou požadovanom rozsahu. Okresný súd sa nielenže nevysporiadal so všetkými podstatnými námietkami sťažovateľa, ale ani neuviedol z akého dôvodu sa s nimi nevysporiadal.

... Okresný súd v odôvodnení rozsudku uvádza, že v konaní nebolo jednoznačne preukázané:

- akú prácu vykonávala žalobkyňa, nakoľko žalobkyňa aj sťažovateľ uvádzali počas celého konania rozdielne stanoviská,

- žalobkyňa v sporných mesiacoch september - november 2012 pre sťažovateľa nevykonávala žiadnu činnosť,

- z dôkazu predloženého žalobkyňou (e-mail zo dňa 20. 11. 2012), ktorým sťažovateľ údajne prisľúbil úhradu predmetných faktúr, a ktorý bol mienený ironicky nevyplýva, že bol myslený ironicky, nakoľko takéto tvrdenie v ňom nie je uvedené a sťažovateľ nijakým spôsobom nespochybnil požiadavku žalobkyne.

Z uvedeného vyplýva, že súd na základe vykonaných dôkazov dospel k záveru, že sťažovateľ nepreukázal ním uvádzané tvrdenia, avšak v rozsudku úplne absentuje

odôvodnenie, prečo sa súd stotožnil s tvrdeniami žalobkyne a na základe čoho mal tieto za preukázané...

... Postup Okresného súdu vyplývajúci z odôvodnenia rozsudku nasvedčuje tomu, že súd sa celkom nekriticky stotožnil s tvrdeniami žalobkyne a v odôvodnení rozsudku sa zaoberal výlučne (niektorými) námietkami sťažovateľa a tým, či sú spôsobilé vyvrátiť tvrdenia žalobkyne. Vo vzťahu k dôkaznému bremenu žalobkyne súd len všeobecne a stručne uviedol, že dospel k záveru, že žaloba je dôvodná, nakoľko žalobkyňa preukázala právny základ ňou uplatneného nároku.

... Máme za to, že žalobkyňa žiadnym relevantným spôsobom nepreukázala, že v mesiacoch september - november 2012 vykonávala pre sťažovateľa činnosť, ku výkonu ktorej sa zaviazala, navyše v dohodnutom rozsahu, t. j. že jej vznikol nárok na zaplatenie odmeny v dohodnutej, na súde uplatnenej výške. Napriek tomu súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku skonštatoval, že sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno. Je pritom zrejmé, že sťažovateľ sa nachádzal v postavení, keď sa od neho vyžadovalo preukazovanie neexistencie skutočnosti, t. j. preukazovanie niečoho, čo sa nestalo. Máme za to, že nie je možné od sťažovateľa spravodlivo požadovať plnenie takejto povinnosti, a tiež nie je možné jej nesplnenie dávať na ťarchu výlučne sťažovateľovi. V zmysle zaužívanej právnej praxe je pritom hlavnou myšlienkou negatívnej dôkaznej teórie ako jedného z druhov presunu dôkazného bremena skutočnosť, že negatívne skutočnosti sa nedokazujú. Z uvedeného vyplýva, že pri dôslednom uplatnení tejto teórie je nositeľom dôkazného bremena vždy tá procesná strana, ktorá tvrdí pozitívne skutočnosti. Na tomto mieste je tak potrebné uviesť, že v prípade, keď žalobkyňa tvrdila, že služby v sporných mesiacoch reálne poskytovala, bolo jej povinnosťou takéto poskytovanie preukázať. Rovnakým, nesprávnym spôsobom aplikoval teóriu dôkazného bremena Krajský súd, ktorý vo svojom rozsudku výslovne uviedol, že „tvrdenia žalobkyne týkajúce sa pracovného zaradenia a jej povinností neboli žalovaným jednoznačne a hodnoverne vyvrátené“. Z uvedeného vyplýva, že rovnako odvolací súd považoval tvrdenia žalobkyne za preukázané (napriek tomu, že nemali žiadnu oporu vo vykonaných dôkazoch) a v neprospech sťažovateľa rozhodol z dôvodu, že sťažovateľ tieto tvrdenia nevyvrátil. Prijatím uvedeného postupu tak dochádza k absurdnej situácii, kedy žalobca svoje tvrdenia nemusí preukázať a pre jeho úspech

v spore postačuje, aby neboli jeho tvrdenia vyvrátené sťažovateľom, a to navyše v prípade, ak má sťažovateľ preukazovať negatívne skutočnosti (neposkytnutie služieb žalobkyňou).

... Sťažovateľ navrhol v konaní vykonať dôkaz otvorením obálky s tromi faktúrami založenej do súdneho spisu na pojednávaní dňa 23. 6. 2016. Okresný súd bez vysvetlenia a odôvodnenia nevykonal v prvoinštančnom konaní dôkaz otvorením predmetnej obálky, napriek tomu, že vykonanie uvedeného dôkazu bolo opakovane navrhované sťažovateľom (vo vyjadrení sťažovateľa zo dňa 20. 7. 2016, vo vyjadrení sťažovateľa zo dňa 15. 2. 2017). Okresný súd sa v rozsudku žiadnym spôsobom nevysporiadal s navrhnutým dôkazom ani neobjasnil dôvod jeho nepripustenia, resp. nevykonania. Sme pritom presvedčení, že vykonanie uvedeného dôkazu by preukázalo skutočnosť dôležitú pre rozhodnutie vo veci samej. Hoci uvedenú skutočnosť namietal sťažovateľ v odvolaní, ani Krajský súd sa s nevykonaním dôkazu navrhnutého sťažovateľom nijako nezaoberal.

... Vo vzťahu k e-mailu sťažovateľa zo dňa 19. 11. 2012, v ktorom mal sťažovateľ prisľúbiť úhradu faktúr žalobkyňi absentuje v odôvodnení rozsudku, akým spôsobom súd vyhodnotil tento dôkaz, t. j. či má za to, že ide o uznanie záväzku, prípadne o aký právny úkon ide a akým spôsobom prispel k výsledku konania. Sťažovateľ v priebehu konania, ako aj v podanom odvolaní namietal, že tento e-mail bol myslený ironicky, t. j. chýba mu základná zložka platnosti právneho úkonu, ktorým je vážnosť vôle. Odhliadnuc od absurdného tvrdenia Okresného súdu, podľa ktorého, ak išlo o ironicky mienenú odpoveď mal to sťažovateľ v tomto e-maily uviesť a nezmyselného tvrdenia, že „zákonodarca nepozná pojem tzv. ironicky mienený právny úkon“, bolo povinnosťou súdu sa s týmto dôkazom vysporiadať a v odôvodnení rozsudku ho právne vyhodnotiť vo väzbe na výrok rozsudku.

... V tejto súvislosti považujeme za potrebné poukázať na skutočnosť, že na odvolanie sťažovateľa sa Krajský súd... žiadnym spôsobom nevysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľa, ktoré boli pre rozhodnutie v tejto veci podstatné. Krajský súd... v odôvodnení svojho rozhodnutia odvolacie námietky sťažovateľa posúdil rovnako ako v prípade rozsudku Okresného súdu, pričom na text rozsudku Okresného súdu aj odkazuje. Odôvodnenie rozhodnutia Krajského súdu rovnako považujeme za nedostatočné a nepresvedčivé, nakoľko sa v rozpore s cit. ust. § 387 ods. 3 C. s. p. nezaoberal podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní napriek tomu, že sa s nimi nevysporiadal súd prvej inštancie.

Skutočnosť, že Krajský súd... v odôvodnení svojho rozsudku vágnym a nepresvedčivým spôsobom poukázal na niekoľko vybraných námietok sťažovateľa, ktoré posúdil rovnako ako Okresný súd, pričom sa viacerými odvolacími námietkami sťažovateľa vôbec nezaoberal, zakladá podľa nášho názoru vadu odvolacieho rozhodnutia, ktorá rovnako ako v prípade rozsudku Okresného súdu, predstavuje nedostatočné a nepresvedčivé odôvodnenie rozhodnutia.

... Na tomto mieste si dovoľujeme poukázať na skutočnosť, že tak Okresný súd, ako aj Krajský súd sa pomerne rozsiahlo venovali otázke, akú činnosť mala žalobkyňa pre sťažovateľa vykonávať. Odhliadnuc od skutočnosti, že táto otázka nebola v konaní preukázaná (ako konštatuje Okresný súd v rozsudku v bode 17), pričom oba súde sa bez bližšieho zdôvodnenia stotožnili s tvrdením žalobkyne, túto skutočnosť nepovažujeme za relevantnú z hľadiska posúdenia vzniku nároku žalobkyne na zaplatenie žalovanej sumy, čo sťažovateľ v konaní uvádzal. Okresný súd ani Krajský súd v odôvodnení rozsudkov nijako neodôvodnili, prečo považovali za potrebné zaoberať sa touto skutočnosťou a aký mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Naopak otázku, ktorá je pre výsledok sporu rozhodujúca, a to okolnosti vzniku nároku žalobkyne na zaplatenie uplatnenej sumy Okresný súd ani Krajský súd vo svojich rozsudok neuvádzajú.

... odvolací súd môže v odôvodnení svojho rozhodnutia skonštatovať správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia, avšak len za podmienky, že napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie je presvedčivé a odôvodnené v súlade s požiadavkami kladenými právnym poriadkom na kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia. V danom prípade však vyššie uvedené podmienky na použitie tzv. skráteného odôvodnenia neboli splnené, nakoľko rozsudok súdu prvej inštancie nie je možné považovať za správny a z hľadiska svojho odôvodnenia za presvedčivý. Navyše v danom prípade sťažovateľ v podanom odvolaní rozsiahlo uvádzal podstatné námietky, ktoré tento rozsudok spochybňovali. Odvolací súd sa v napadnutom rozsudku nijako nevysporiadal so zásadnými odvolacími námietkami sťažovateľa, ktoré boli pre rozhodnutie v danej veci podstatné, a to napriek tomu, že mu táto povinnosť výslovne vyplýva z § 387 ods. 3 CSP... »

7. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa M Management, s.r.o. podľa ust. čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky na súdnu a inú právnu ochranu a ust. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na spravodlivé súdne konanie postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 31Cb 63/2013 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3Cob 217/2017, porušené bolo.

2. Rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. 31Cb 63/2013 - 159 zo dňa 6. 3. 2017 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. 3Cob 217/2017 - 195 zo dňa 21. 3. 2018, zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Bratislava I je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 193,39 EUR, na účet jeho právneho zástupcu do dvoch mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti nálezu.“

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

III.

12. Ako to z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, sťažovateľka namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa dohovoru rozsudkom okresného súdu [v podstate z totožných dôvodov, pre ktoré namieta ich porušenie aj rozsudkom krajského súdu (pozri ďalej), pozn.].

13. Sťažovateľka ďalej namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa dohovoru rozsudkom krajského súdu tým, že:

- krajský súd aj okresný súd, nevysporiadajúc sa s podstatnými námietkami sťažovateľky, bez jednoznačného preukázania druhu a objemu žalobkyňou skutočne vykonanej činnosti (práce) pre sťažovateľku v rozhodujúcom období iba na základe obsahu ani nie vážne (iba ironicky, pozn.) mienenej e-mailovej správy sťažovateľky, resp. jej konateľ'a z 19. novembra 2012, zaslanej žalobkyňi v súvislosti s budúcou úhradou uplatnenej pohľadávky, resp. daňových dokladov (3 faktúr) vystavených žalobkyňou na ťarchu sťažovateľky s cieľom ich úhrady, dospel k záveru o preukázaní existencie žalobou uplatnenej pohľadávky, a to vzhľadom na jej dôvod, ako aj na jej sumu,

- krajský súd sa stotožnil s nesprávnym názorom okresného súdu o neunesení dôkazného bremena sťažovateľkou, ktoré však podľa názoru sťažovateľky zaťažovalo

žalobkyňu, dôsledkom čoho sa tak isto ako okresný súd iba nekriticky stotožnil s nepreukázanými tvrdeniami žalobkyne,

- bez akéhokoľvek odôvodnenia nebol vykonaný sťažovateľkou navrhnutý dôkaz, a to otvorenie listovej zásielky zaslanej sťažovateľkou žalobkyni, ktorej obsahom mali byť práve daňové doklady (3 faktúry) vystavené žalobkyňou na úhradu predmetnej pohľadávky, a to s cieľom ich vrátenia žalobkyni ako neopodstatnených, pričom krajský súd, ako aj okresný súd svoje rozhodnutie riadne a presvedčivo neodôvodnili, resp. pokiaľ ide o rozsudok krajského súdu neboli splnené podmienky pre vypracovanie takzvaného skráteného odôvodnenia.

14. Sťažovateľke preto bola uložená povinnosť zaplatiť žalobou uplatnenú pohľadávku ústavne neudržateľným spôsobom a podľa jej presvedčenia arbitrárne.

IV.

15. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

16. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne

objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, preto postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad Georgidias v. Grécko z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

K rozsudku okresného súdu a jemu predchádzajúcemu postupu

17. Vzhľadom však na princíp subsidiarity („ak... nerozhoduje iný súd“), ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, porušenie ktorých je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky.

18. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľka mala možnosť domáhať sa preskúmania sťažnosťou napadnutého rozsudku okresného súdu využitím riadneho opravného prostriedku, a to odvolania, ktoré sťažovateľka napokon pred podaním sťažnosti ústavnému súdu aj účinne využila, pričom o tomto jej odvolaní bolo rozhodnuté rozsudkom krajského súdu.

19. Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti (vo vzťahu k rozsudku okresného súdu a jemu predchádzajúcemu postupu) už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

K rozsudku krajského súdu a jemu predchádzajúcemu postupu

20. Vzhľadom však na charakter námietok sťažovateľky ústavný súd tiež zdôrazňuje svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového

a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

21. Na citovaný právny názor nadväzuje § 387 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“), podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

22. Z rozsudku krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu, vyplýva, že krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi okresného súdu. Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia okrem iného uviedol:

„... súd odvolací podľa § 34 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len C.s.p.) prejednal vec podľa § 380 ods. 1, bez nariadenia pojednávania v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania, pričom termín verejného vyhlásenia rozsudku bol v súlade s ust. § 219 ods. 3, C.s.p. oznámený na úradnej tabuli Krajského súdu... dňa 15.3.2018...

... Podľa § 387 ods. 1, C.s.p., odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne...

... Odvolací súd konštatuje vecnú správnosť napadnutého rozsudku a reflektujúc dôvody odvolania uvádza na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil skutkový stav a vec správne právne posúdil. Pokiaľ ide o skutkový stav veci, v štádiu v akom dospel v dokazovaní súd prvej inštancie, odvolací súd má za to, že skutkový stav bol zistený dostatočne a na základe vykonaných dôkazov dospel súd prvej inštancie k správnym skutkovým zisteniam. Odvolací súd má za to, že nie je daný zákonný dôvod na opakovanie alebo doplnenie dokazovania v súlade s § 384 C.s.p., a preto je viazaný skutkovým stavom veci, tak ako bol zistený súdom prvej inštancie v súlade s § 383 C.s.p. Žalovaný ďalej namietal nevykonávanie práce bookerky žalobkyne, pričom k tomuto odvolací súd uvádza, že v zmysle platnej úpravy Civilného sporového poriadku

strany sporu majú v konaní rovné postavenie spočívajúce v rovnakej miere možnosti uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, pričom ďalej strany sporu sú povinné označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podoprieť svoje tvrdenia dôkazmi, a to v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu. Pokiaľ žalovaný síce označil skutkové tvrdenia a dôkazy, ale tieto bližšie nešpecifikoval, má sa za to, že vo veci sám neunesol dôkazné bremeno. V sporovom konaní totiž nie je povinný dokazovať len žalobca, ale aj žalovaný je povinný tvrdiť a preukazovať skutočnosti, ktoré vyvracajú alebo oslabujú tvrdenia žalobcu. Žalovaný dostatočne nepreukázal súdu, že sa žalobkyňa snažila odlákať klientky od žalovaného, odcudzila zmluvy, zneužívala informácie, pričom žalovaný nemôže bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno vo vzťahu k jeho prostriedkom procesnej obrany v sporovom konaní presúvať na súd alebo žalobcu. Právny vzťah medzi stranami nebol presne a jasne špecifikovaný v písomnej forme a nebolo teda možné posúdiť práva a povinnosti strán iným spôsobom ako na základe ich výpovedí strán, resp. výsluchom svedkov. Tvrdenia žalobkyne týkajúce sa pracovného zaradenia a jej povinností neboli žalovaným jednoznačne a hodnoverne vyvrátené a preto žalovaný neunesol dôkazné bremeno preukazujúce opak. Odvolací súd posúdil vykonané dokazovanie súdom prvého stupňa za dostatočné na preukázanie skutkového stavu a v ostatnom odkazuje na dôvody rozhodnutia uvedené v odôvodnení napadnutého rozsudku.

... Na základe uvedeného odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1, 2 C.s.p. potvrdil...“

23. Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľky, podľa ktorej sa krajský súd v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal s jej podstatnými odvolacími námietkami, nevyhodnotil ako spôsobilú spochybníť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Odôvodnenie rozsudku krajského súdu je v súlade s § 387 ods. 2 CSP, keďže krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením, ktoré formuloval okresný súd, a to je podľa názoru ústavného súdu presvedčivé a zrozumiteľné a konanie nevykazuje znaky podstatných pochybení procesného charakteru. Krajský súd s poukazom na § 387 ods. 2 CSP navyše uviedol aj ďalšie dôvody, ktoré ho viedli k potvrdeniu rozsudku okresného súdu, preto ústavný súd nevidí žiadny

relevantný dôvod na prehodnocovanie záverov rozhodnutí všeobecných súdov. Ustanovením § 387 ods. 2 CSP bola totiž odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia, pričom možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia bola podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvého stupňa, a to po skutkovej, ako aj právnej stránke. Uvedené je v posudzovanej veci nesporné. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

24. Napokon podľa názoru ústavného súdu už okresný súd dal jasnú, zrozumiteľnú a vyčerpávajúcu odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, keď okrem iného vzhľadom na žalobkyňou vykonávanú činnosť (prácu) pre sťažovateľku už v období od septembra 2010 do augusta 2012, za ktorú sťažovateľka aj riadne uhradila žalobkyňi dohodnutú odmenu v sume 650 € mesačne, t. j. v období bezprostredne predchádzajúcom rozhodujúcemu obdobiu, čo inak nebolo medzi stranami sporu nijako sporné a tiež, berúc do úvahy, že podľa zhodného tvrdenia oboch strán sporu k ukončeniu zmluvného vzťahu medzi nimi došlo až niekedy v novembri 2012 bez ohľadu na to, či žalobkyňa pre sťažovateľku vykonávala činnosť bookerky alebo len administratívnu činnosť, dospel k záveru o preukázaní vykonania dohodnutej činnosti (práce) žalobkyňou pre sťažovateľku aj za nasledujúce obdobie, t. j. za obdobie od septembra 2012 do 12. novembra 2012, a tým k záveru o vzniku nároku žalobkyne voči sťažovateľke na zaplatenie žalobou uplatnenej pohľadávky.

25. Podľa názoru ústavného súdu ústavnú udržateľnosť tohto záveru okresného súdu už iba umocňuje, že sťažovateľka na doručení e-mailovú správu žalobkyne z 19. novembra 2012 o 7.41 h, ktorou žalobkyňa urgovala zaplatenie predmetnej pohľadávky, resp. daňových dokladov (faktúr) vystavených na jej úhradu slovami „*Stále nemám uhradené faktúry. Septembrová a októbrová... Predpokladám, že zajtra si sa to chystal riešiť...*“,

odpovedala e-mailovou správou z 19. novembra 2012 o 7.47 h slovami „určite zajtra“, čím sťažovateľka, resp. jej konateľ, ako to z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, fakticky potvrdil vykonanie dohodnutej činnosti žalobkyne pre sťažovateľku aj za rozhodujúce obdobie zakladajúce jej nárok na rovnakú dohodnutú odmenu ako za obdobie tomuto bezprostredne predchádzajúce v sume 650 € mesačne (za mesiac november roku 2012 v pomernej časti, pozn.).

26. Tu ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že mu zásadne neprislúcha hodnotiť vykonané dôkazy, tak ako to požaduje sťažovateľ vo svojej sťažnosti. Takýto postup ústavného súdu by bol nielen v príkrom rozpore s uvedenými úlohami ústavného súdu, ale popieral by aj základnú zásadu ústnosti a bezprostrednosti občianskeho súdneho konania, ktoré vytvárajú najlepšie predpoklady pre zistenie materiálnej pravdy (I. ÚS 11/2015).

27. Napokon do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

28. V ďalšom ústavný súd uvádza, že samotná skutočnosť, či účastník konania, resp. strana sporu vystupuje na strane žalobcu alebo žalovaného, nemá priamy vplyv na jeho povinnosť tvrdiť rozhodujúce skutočnosti a predložiť alebo označiť dôkazy na svoje tvrdenia. Rozdelenie bremena tvrdenia a dôkazného bremena medzi účastníkmi v spore závisí na tom, ako vymedzuje právna norma práva a povinnosti účastníkov. Obvykle platí, že skutočnosti navodzujúce žalované právo musí tvrdiť žalobca, zatiaľ čo okolnosti toto právo vylučujúce sú záležitosťou žalovaného. Bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno vystihuje aktuálnu skutkovú a dôkaznú situáciu konania. V priebehu sporu sa môže meniť, teda môže dochádzať k jeho prerozdeleniu. Pri posudzovaní dôkazného bremena na strane toho-ktorého účastníka, resp. strany sporu treba rešpektovať tzv. negatívnu

dôkaznú teóriu, t. j. pravidlo, že neexistencia (niečoho) majúca trvajúci charakter sa zásadne nepreukazuje. Od nikoho totiž nemožno spravodlivo žiadať, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti [pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 81/2010 z 31. mája 2010].

29. Pokiaľ teda ide o námietku sťažovateľky spočívajúcu v tvrdení, že krajský súd, ako aj okresný súd ju zaťažili dôkazným bremenom, ktoré mala znášať žalobkyňa, keď dospeli k záveru, že sťažovateľka dôkazné bremeno neunesla, pretože nijako nie je možné od nej žiadať preukázanie činnosti (práce) a jej objemu, ktoré podľa jej názoru žalobkyňa nevykonala (negatívnu skutočnosť, pozn.), ústavný súd dospel taktiež k záveru, že ani táto námietka nie je dôvodná. Totiž v okolnostiach danej veci *a priori* nie sťažovateľku zaťažovalo dôkazné bremeno spočívajúce v preukázaní, že ústne dohodnutá činnosť žalobkyňou nebola vykonaná, ale práve naopak, žalobkyňu zaťažovalo dôkazné bremeno, že činnosť žalobkyne pre sťažovateľku bola vykonaná. A teda, ak *a priori* žalobkyňa uniesla dôkazné bremeno spočívajúce v preukázaní ňou vykonanej činnosti (práce) a jej ceny, a tým v preukázaní vzniku a trvania nároku na jej zaplatenie, sťažovateľku až *a posteriori* zaťažovalo dôkazné bremeno spočívajúce v jeho zvrátení prostredníctvom takých dôkazov, ktoré by boli spôsobilé preukázanie nároku žalobkyne zvrátiť alebo aspoň spochybniť.

30. Napriek tomu však v súvislosti s námietkou sťažovateľky, ktorou namieta nevykonanie ňou navrhnutého dôkazu (teda otvorenia listovej zásielky), ústavný súd súčasne pripomína, že súd pri vykonávaní dokazovania nie je viazaný návrhmi účastníkov (strán sporu) a nemá povinnosť všetky navrhnuté dôkazy vykonať. Nevykonanie všetkých navrhnutých dôkazov nie je vadou spôsobujúcou účastníkovi odňatie možnosti konať pred súdom (od 1. júla 2016 znemožnenie strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pozn.), pretože v zmysle § 120 ods. 1 druhej vety zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov účinného do 30. júna 2016 (od 1. júla 2016 v zmysle § 185 ods. 1 CSP, pozn.) je vecou súdu, aby rozhodol, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. Toto oprávnenie súdu sa neviaže na návrhy účastníka konania (pozri uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 153/2011 zo 14. septembra 2011, porovnaj aj rozhodnutia najvyššieho

súdu uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 37/1993 a R 125/1999).

31. Tu ústavný súd zároveň dodáva, že vysvetlenie dôvodov na nevykonanie navrhnutých dôkazov nepochybne posilňuje presvedčivosť rozhodnutia z hľadiska atribútov správnosti, zákonnosti i dôvodnosti. Bráni totiž podozreniu o neprípustnom eklektickom a neopodstatnenom výbere dôkazov smerujúcich k jednostranným záverom. Rozhodnutiu súdu vo veci samej musí teda predchádzať činnosť súdu zameraná na spoľahlivé zistenie skutkového stavu – dokazovanie zodpovedajúce garanciam spravodlivého súdneho konania, najmä garanciam obsiahnutým v princípe rovnosti zbraní a práve na kontradiktórne konanie. I keď nedostatky odôvodnenia rozhodnutia v hodnotení dôkazov spolu s vysvetlením dôvodov, prečo sa súd odmietol zaoberať navrhnutými dôkazmi, môžu zakladať vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia, neznamená to bez ďalšieho, že každý nedostatok odôvodnenia rozhodnutia automaticky zakladá jeho nepreskúmateľnosť, resp. arbitrárnosť. V každom jednotlivom prípade je preto nevyhnutné skúmať intenzitu tohto nedostatku vzhľadom na odôvodnenosť rozhodnutia ako celku. V preskúmanej veci okresný súd a následne ani krajský súd vo svojich rozhodnutiach síce neodôvodnili nevykonanie sťažovateľkou navrhnutého dôkazu, teda otvorenia listovej zásielky zaslanej sťažovateľkou žalobkyni, obsah ktorej im inak na základe tvrdení (prednesov) sťažovateľky musel byť vopred dobre známy, avšak podľa názoru ústavného súdu uvedený nedostatok svojou intenzitou vzhľadom na ostatné dôvody rozsudku krajského súdu v spojení s rozsiahlym odôvodnením rozsudku okresného súdu nezakladá jeho nepreskúmateľnosť či arbitrárnosť ako celku.

32. Ako už bolo uvedené, právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci. (rozsudok vo veci Ruiz Torijo c. Španielsko z 9. 12. 1994, *Annuaire* č. 303 – B).

33. Ústavný súd už vo veci sp. zn. III. ÚS 44/2011 uviedol, že (v okolnostiach tam posudzovanej veci, pozn.) „nebolo úlohou ústavného súdu skúmať, či na zásadné argumenty sťažovateľov bola zo strany krajského súdu poskytnutá vecne správna odpoveď, ale či nastolené otázky relevantného charakteru krajský súd zodpovedal, a ak áno, či odpoveď mala dostatočne vyčerpávajúci charakter“. V okolnostiach danej veci treba zdôrazniť, že v prípade rozhodnutí súdov opravnej inštancie si môže opravný súd osvojiť dôvody napadnutého rozhodnutia pod podmienkou, že napadnuté rozhodnutie skutočne preskúmal v intenciách dôvodov predostretých uplatneným opravným prostriedkom. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v tomto smere judikoval: „Súd podčiarkuje, že pojem spravodlivý proces vyžaduje, aby vnútroštátny súd, ktorý odôvodnil svoje rozhodnutie stručne buď tak, že odkázal na dôvody nižšej inštancie, alebo iným spôsobom, skutočne preskúmal rozhodujúce otázky, ktoré boli pred ním vznesené a neuspokojil sa s tým, že jednoducho prevzal závery nižšieho súdu“ (rozhodnutie ESLP vo veci Helle c. Fínsko z 19. 12. 1997).

34. V nadväznosti na sťažovateľkou deklarovaný prejav nespokojnosti s napadnutým rozhodnutím ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie (odvolacieho) súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníkov konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

35. Berúc do úvahy tieto okolnosti veci, ústavný súd rozhodol tak, že sťažnosť v tejto časti (vo vzťahu k rozsudku krajského súdu a jemu predchádzajúcemu postupu) už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

36. Ústavný súd zároveň predostiera, že v prerokúvanej veci nemohol opomenúť ani ďalšiu podstatnú skutočnosť, a to, že sťažnosť smeruje proti rozsudku krajského súdu o potvrdení rozsudku okresného súdu, ktorým bol žalobkyni proti sťažovateľke priznaný nárok na zaplatenie sumy 1 560 € s príslušenstvom. V nadväznosti na uvedenú skutočnosť ústavný súd poukazuje na dikciu § 422 ods. 1 písm. a) CSP, v zmysle ktorého dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy (minimálna mzda v čase podania žaloby v roku 2013 bola vo výške 337,70 € a pre rok 2018 predstavuje sumu 480 €), pričom na príslušenstvo sa neprihliada. Aj v novej právnej úprave Civilného sporového poriadku je teda zavedené kritérium hodnoty sporu, tzv. bagateľný cenús. Táto skutočnosť predstavuje vo sfére všeobecného súdnictva zákonný dôvod na odmietnutie dovolania z dôvodu neprípustnosti vzhľadom na to, že ide o bagateľnú sumu (pozri napr. IV. ÚS 358/08 alebo IV. ÚS 717/2013).

37. Ústavný súd už vyslovil právny názor, podľa ktorého ak platná a účinná právna úprava vylučuje u bagateľných vecí prieskum rozhodnutí vydaných druhostupňovými súdmi, bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva (IV. ÚS 431/2012). Aj preto ústavný súd v prípadoch, keď sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu orgánu verejnej moci, v ktorom ide zjavne o bagateľnú sumu, poskytuje ústavnoprávnu ochranu sťažovateľovi len v celkom výnimočných prípadoch, a to v prípade, ak sťažnosť signalizuje, že k zásahu do základných práv alebo slobôd došlo v mimoriadne závažnom rozsahu, resp. intenzite (napr. IV. ÚS 414/2010, IV. ÚS 79/2011, IV. ÚS 251/2011, II. ÚS 757/2014). Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov, ktoré sú pre postupy zisťovania skutkového základu sporu a pre jeho právne posúdenie esenciálne, čo však v danej veci zistené nebolo. V preskúmvanej veci táto skutočnosť teda sama osebe tiež zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenej (obdobne m. m. II. ÚS 650/2016).

38. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2018